

Sloní čtvrtletník Save-Elephants, 2023/2 – duben-červen

Terén: Přehled aktivit, výstupů a hlavních poznatků:

Zásadním posunem v Kongu bylo naše jednání s komisí tvořenou mnoha zástupci tamního Ministerstva lesnické ekonomie (dále MEF, které má pod sebou též agendu ochrany přírody a chráněná území), a příprava znění smlouvy o spolupráci na správě rezervace Tsoulou. Jednání navazovalo na terénní misi se zástupci MEF, o které jsme referovali v minulém reportu.

Setkání probíhalo v centrále ACFAP v metropoli Brazzaville a trvalo tři dny. Z naší strany se jej účastnil koordinátor Arthur Sniegon a též náš hlavní konžský poradce a spolupracovník Pascal Ngoma s celoživotními zkušenostmi z praxe. Samotnému jednání s komisí předcházelo několik bilaterálních setkání s náměstký a poradci paní ministryně, se kterými jsme domlouvali některé klíčové detaily.

Zástupci konžského MEF při jednání s koordinátorem Arthurem Sniegonem a Pascalem Ngoma

Během rokování jsme poměrně dobře a rychle dospěli k formulacím budoucí spolupráce mezi Save-Elephants a MEF. V hlavních obrysech jde o klasický a v Kongu i jinde a s jinými partnery aplikovaný model co-managementu rezervace. Délku trvání první fáze spolupráce jsme prosadili na 10 let, s očekáváním dalšího prodloužení. Save-Elephants by mělo mít post ředitele rezervace a na bedrech většinu výdajů na aktivity v rezervaci a její periferii. MEF bude zajišťovat základní

agendu na poli represe, tj. platy, základní výstroj a výzbroj a výcvik protipytláckých jednotek, které budou spadat pod kompetenci konzervátora (jmenovaného MEF), který bude po řediteli druhý v hierarchii rezervace. Tento model je platný i u dalších struktur typu African Parks, WWF, WCS, Jane Goodall Institute operujících v Kongu.

Připravený návrh smlouvy byl dokončen a zaslán přímo kanceláři paní ministryně MEF Rosalie Matondo, která finálně potvrdí znění a obsah. Poté, snad v horizontu několika měsíců, bude připravena půda pro slavnostní podpis dokumentu a zahájení plánovaných aktivit v Tsoulou.

Podílíme se s Univerzitou Karlovou, Ústavem pro životní prostředí na výzkumu v EU již zakázaného jedu Karbofuran (Furadan). Tento silný pesticid byl využíván k hubení polních škůdců a i přes zákaz jeho používání i držení je nadále i v České republice zneužíván k cílenému nebo kolaterálnímu hubení dravých ptáků (orli, kánata, luňáci) a šelem (vydry, lišky, kuny). Nebezpečí pro přírodu, riziko pro lidi a jejich domácí zvířata a společenská škodlivost je zde nezměrná. V Kongu se dá přípravek stále nalézt, i když to není jednoduché. Spolupracujeme s UK a tamním Centrem environmentálních forenzních věd na dovozu malých vzorků různých výrobců a šarží karbofuranu, pro účely výzkumu možného přiřazení otrávených návnad či již zabitých zvířat k ilegálně držným zásobám jedů u konkrétních pachatelů. Kromě pomoci v české ochraně přírody má tento výzkum potenciální přesah též do Čadu, kde působíme, a odkud víme o zneužívání karbofuranu k trávení vodních napajedel s cílem ulovit ryby, savce a ptáky, prodávané později na trh pro lidskou spotřebu.

V Leboulou severně od rezervace Tsoulou jsme zorganizovali první velkou všeobecnou brigádu na údržbu protisloní elektrické bariéry, kterou jsme zde v předchozích měsících instalovali s českými dobrovolníky. Podařilo se zde u elektrické bariéry obnovit vysekání vegetace podél celého 1 km dlouhého obvodu oplocení tak, aby sloni i další zvířata viděla instalaci již z větší dálky a nezavadila o ni náhodně.

Pohled na část protisloní bariéry v Leboulou během brigády na její údržbu v rostoucí vegetaci

Těž v Leboulou, na opačném konci vsi (obec má asi 2500 obyvatel a podél cesty dosahuje délky téměř 9 km!) jsme dále zjišťovali a upravovali stav nově vztyčené bariéry na bázi pasty z chilli papriček. Zde dochází v nynějším období sucha k pomalejšímu smývání aplikované odrazující pasty z bariéry kolem polí, ale přesto se zatím nejeví tato metoda jako dlouhodobě udržitelná a vhodná do těchto humidních podmínek. Stav budeme nadále vyhodnocovat a místní rolníky motivovat ke svědomité údržbě, aby bylo možno posoudit pro a proti zejména při srovnání s již lépe ověřenou metodou elektrického ohrazení.

Místní farmáři v Leboulou při míchání chilli směsi využívané k odpuzování slonů pralesních

Provedli jsme též další průzkumy na člunech na řekách Ngokango, Niari a Modré řece v oblasti Tsoulou a nainstalovali novou sérii fotopastí a audiorekordérů. Ty budou vyměněny a vyhodnoceny asi za 4-5 měsíců.

V Čadu se naši kolegové z A.L.C.P., které dlouhodobě podporujeme a využíváme jako terénní asistenty, připravují na další rozšíření projektu včelích úlů jako ochrany úrody na polích před slony savanovými. Terénní dokončení projektu však bude muset počkat na klidnější bezpečnostní situaci. V Čadu v pohraničí se opět i letos rozhořely krvavé konflikty prvotně provokované třenicemi mezi muslimskými nomády s dobyt看kem a převážně křesťanskými usedlými zemědělci. Agrese a zacyklené pomsty opět i v blízkém okolí našich projektů přerostly v masakry a například v nedalekém Andoum bylo jen při jediném incidentu v květnu povražděno kolem 10 osob (včetně žen a dětí), desítky jich byly zraněny, než armáda zatkla několik podezřelých a alespoň částečně zabezpečila klid a bezpečnost. V dalších oblastech se podobné situace opakují nebo do budoucna hrozí. Na to doplácí i divoká příroda, protože za této situace se jí jen stěží daří systematicky monitorovat a chránit.

Zákulisí a česká fronta:

11. a 12. 4 - proběhl v Národním muzeu v Praze přírodopisný a ochránářský filmový festival s následnými besedami pro pozvané školy, organizovaný CCBC (Czech Coalition for Biodiversity Conservation). V obou dnech se jej svým příspěvkem a povídáním účastnil Arthur Sniegon.

25. 4 - během Academia Film Olomouc (AFO) v Olomouci se ve dvou sálech souběžně promítaly dokumentární filmy Prales zítřka z tvorby Michala Gálíka a našich kolegů, hovořící o ochraně a výzkumu přírody v Kongu a též náš film Elephangelist z produkce Lukáše Hodise o rezervaci Tsoulou. Arthur se akce účastnil coby diskutér s diváky.

9. a 16. 5 - uskutečnil Arthur dvě přednášky pro děti v rámci programu CCBC v pražské centrále U studánky poznání.

23. 6 - prezentoval Arthur v ZOO Hodonín zaměstnancům a veřejnosti o probíhajících aktivitách v Kongu a minulosti pytláctví slonů a obchodu se slonovinou.